

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **M. H.** zastoupeného Mgr. Pavlem Černoousem, advokátem se sídlem Lublaňská 398/18, Praha 2, proti žalovanému: **Krajský úřad Kraje Vysočina**, se sídlem Žižkova 1882/57, Jihlava, **za účasti:** Ředitelství silnic a dálnic ČR, se sídlem Na Pankráci 56, Praha 4, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 12. 2017, č. j. KUJI 89701/2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 4. 2019, č. j. 30 A 16/2018 – 59,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnosti **se nepřiznává** odkladný účinek.
- II.** Žalobci **se ukládá**, aby zaplatil soudní poplatek ve výši 1 000 Kč za podání návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti na účet Nejvyššího správního soudu **ve lhůtě 15 dnů** od doručení tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Městský úřad Havlíčkův Brod rozhodl dne 5. 9. 2017 na základě zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění) výrokem I.a o odnětí vlastnického práva žalobce k pozemkům parc. č. X o výměře 339 m² a parc. č. X o výměře 192 m² v kat. území T., a to pro stavbu „I/38 HAVLÍČKŮV BROD - JIHOVÝCHODNÍ OBCHVAT“, výrokem I.b o nerozšíření vyvlastnění o pozemky parc. č. X o výměře 5 142 m² a parc. č. X o výměře 5 747 m² v kat. území T., výrokem II. o určení lhůty k zahájení uvedené veřejně prospěšné stavby dopravní infrastruktury v délce 3 let od právní moci rozhodnutí o vyvlastnění a výrokem III. stanovil náhradu za vyvlastněné pozemky ve výši 8 230 Kč. Odvolání žalobce žalovaný zamítl.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou, kterou Krajský soud v Hradci Králové zamítl.

II. Návrh na odkladný účinek

[3] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost. Spolu s doplněním kasační stížnosti ze dne 31. 7. 2019 zároveň požádal o přiznání odkladného účinku. Svou žádost odůvodnil tak, že výkonem rozhodnutí a tedy realizací stavby dojde k nevratnému zásahu do jeho vlastnického práva. Ministerstvo dopravy vydalo dne 13. 5. 2019 stavební povolení, které již nabylo právní moci. Stěžovateli hrozí újma zcela bezprostředně a nabývá tudíž

dostatečné intenzity. Jedná se přitom o mnohamilionovou investici, a proto pokud bude stavba zahájena, s ohledem na velikost této investice bude již nevratným krokem, a i kdyby dal soud žalobci za pravdu, nebyla by pro něj soudní ochrana vůbec účinná.

[4] Jedna ze stěžejních námitek stěžovatele v průběhu řízení byla, že nebyl prokázán veřejný zájem na dané stavbě. Jelikož tato námitka nebyla ještě finálně podrobena soudnímu přezkumu, nelze nyní při posuzování žádosti o přiznání odkladného účinku *a priori* vycházet z předpokladu veřejného zájmu na provedení stavby.

[5] Stěžovatel je soukromým zemědělcem v oblasti zemědělské prvovýroby a hospodáří na vlastních pozemcích. Stěžovatel se domnívá, že újma, která by byla způsobena tím, že by byla stavba zahájena na jeho pozemcích, aniž by byl spolehlivě prokázán veřejný zájem na dané stavbě a zároveň by žalobce získal skutečně spravedlivou náhradu za svoje pozemky, by byla nepochybně větší, než újma stavebníka, který zatím žádnou stavbu nezahájil. Žalovanému by nepochybně žádná újma nevznikla. Vzhledem k aktuálnímu suchu je produkce potravin dle stěžovatele stejným veřejným zájmem jako zájem na silniční dopravě. I sousední stěžovatelovy pozemky jsou v důsledku stavby znehodnoceny.

[6] Pro přiznání odkladného účinku dle stěžovatele svědčí i fakt, že žaloba proti rozhodnutí o vyvlastnění má *ex lege* odkladný účinek. Stěžovatel považuje za nesystematické, že zákon nestanoví odkladný účinek i pro kasační stížnost. Nejvyšší správní soud by měl přiznat odkladný účinek i proto, aby nevytvářel situace, kdy je jeho přezkum fakticky neúčinný, jen akademický.

[7] Závěrem stěžovatel poznamenává, že nelze poměřovat výši materiální škody. V případě staveb obchvatu bude stavebník (ŘSD) vždy tvrdit škody v řádech desítek či stovek milionů, pokud by byl přiznán odkladný účinek, žalobce (často zemědělec) v porovnání s tím může argumentovat „jen“ několika tunami obilnin či pár balíky sena, avšak právní stát (jeho materiální pojetí) je postaveno na vymahatelnosti práva, a na rovnosti před zákonem.

[8] Žalovaný s přiznáním odkladného účinku nesouhlasí. S odkazem na rozsudek krajského soudu se neztotožňuje s argumentem, že veřejný zájem na vyvlastnění pozemků nebyl finálně podroben soudnímu přezkumu. K vyvlastnění pozemků stěžovatele došlo po několikaletém bezvýsledném jednání. Není důvod pro zpochybnění konečného výsledku vyvlastňovacího procesu.

[9] Osoba zúčastněná na řízení navrhla zamítnutí žádosti žalobce. Uvedla, že vlivem činnosti žalobce byla nucena realizaci stavby obchvatu odkládat, čímž došlo ke škodám, neboť soutěžení veřejné zakázky na stavbu neproběhlo za ekonomicky výhodné situace zvýšené poptávky, ale až v polovině roku 2019. Obchvat je veřejně prospěšnou stavbou, kterou určuje již územně plánovací dokumentace. Dalším oddalováním zahájení stavby bude prodlužován negativní dopad na zdraví obyvatel centra Havlíčkova Brodu, kteří jsou vystavováni nadměrnému hluku a vibracím, dále bude docházet k nadměrnému poškozování silnice I. třídy intenzivní nákladní dopravou.

III. Posouzení návrhu Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud přistoupil k posouzení návrhu a po zvážení všech důvodů a skutečností přednesených stěžovatelem dospěl k závěru, že nejsou naplněny podmínky pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 73 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 107 odst. 1 s. ř. s.

[11] Dle § 107 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost nemá odkladný účinek. Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat, přičemž ustanovení § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s. upravující odkladný účinek žaloby se užije přiměřeně. Dle § 73 odst. 2 s. ř. s. musí být pro přiznání odkladného účinku naplněny dva předpoklady. Soud tak přizná žalobě (či kasační stížnosti) odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky

pokračování

rozhodnutí znamenaly pro navrhovatele nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

[12] Odkladný účinek má charakter institutu mimořádného, vyhrazeného pro ojedinělé případy; je koncipován jako *dočasná procesní ochrana stěžovatele jako účastníka řízení* před okamžitým výkonem pro něj nepříznivého soudního, resp. správního rozhodnutí; přiznáním odkladného účinku je prolamována právní moc rozhodnutí (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2015, č. j. 6 Azs 163/2015 – 38), na které je třeba hledět jako na zákonné a věcně správné, dokud není jako celek zákonným postupem zrušeno; tímto zákonným postupem ovšem není přiznání odkladného účinku, ale až meritorní výrok o kasační stížnosti.

[13] Předmětem soudního přezkumu v projednávané věci je rozhodnutí o vyvlastnění ve formě odnětí vlastnického práva k dotčeným pozemkům, tedy správní rozhodnutí, které má zásadní právní důsledky pro stěžovatelovo ústavně garantované subjektivní právo. To však samo o sobě nemůže být dostatečným důvodem pro (paušální) přiznávání odkladných účinků ve všech případech vyvlastnění. Je rozhodnutím zákonodárce, že takový účinek přiznal ex lege (pouze) žalobám proti rozhodnutí o vyvlastnění, navíc s výjimkou věcí dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací podle zákona č. 416/2009 Sb.

[14] Stěžovatel sám v odůvodnění návrhu poukazuje především na nebezpečí započetí stavebních prací na dotčeném pozemku, které představuje z pohledu stěžovatele negativní a do značné míry i nevratnou změnu v jeho právní sféře. Tato újma zároveň hrozí bezprostředně, neboť na stavbu obchvatu již bylo vydáno stavební povolení, které nabylo právní moci.

[15] Újma jiným osobám v projednávané věci spočívá zejména v možném oddálení stavebních prací, na které vypsal osoba zúčastněná na řízení jakožto stavebník výběrové řízení a které má naplánovány.

[16] Stěžovateli nelze přisvědčit, domnívá-li se, že otázka veřejného zájmu nebyla dosud pravomocně rozhodnuta. Kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem, správní soudnictví není dvoustupňové, jak se stěžovatel domnívá.

[17] Jak již bylo výše uvedeno, rozhodnutí krajského soudu je třeba považovat za zákonné, dokud nebude případně zrušeno ke kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto (aniž by výsledek řízení o kasační stížnosti předjímal) vycházel z předpokladu, že obchvat Havlíčkova Brodu, pro jehož realizaci byly pozemky vyvlastněny, je veřejně prospěšnou stavbou. Veřejný zájem na jeho realizaci, jak uvedla osoba zúčastněná na řízení, spočívá v ochraně zdraví a životních podmínek obyvatel města, a dále v zajištění kvalitní sítě pozemních komunikací. Aspektem, od něž nelze odhlédnout, je též zájem na tom, aby u veřejně prospěšných staveb nedocházelo k průtahům.

[18] Je tedy zřejmé, že proti sobě stojí na jedné straně újma stěžovatele, a na straně druhé újma dalších osob a veřejný zájem, které se do značné míry prolínají.

[19] Při takové kolizi je v souladu s ústavně konformním výkladem § 73 odst. 2 s. ř. s. třeba za pomoci testu proporcionality poměřovat intenzitu hrozícího zásahu do práv svěřících stěžovateli s intenzitou narušení veřejného zájmu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2008, č. j. 5 As 17/2008 – 131, č. 1698/2008 Sb. NSS).

[20] Nejvyšší správní soud považuje v projednávané věci za klíčové, že pozemky, jichž se vyvlastnění týká, jsou ornou půdou a zabírají v souhrnu pouze 531m², tedy zcela menšinovou plochu oproti zbytku pozemků stěžovatele, na kterých dle svých tvrzení hospodaří. Stěžovatel ani netvrdí, že by tyto pozemky byly významné pro zemědělské obhospodařování jeho dalších pozemků (např. jako přístup k nim), případně z jiných důvodů. Odnětí dotčených pozemků a jejich případné využití, jímž dojde ke změně charakteru pozemku, proto pro stěžovatele nemůže znamenat zásadní existenční zásah do jeho podnikání.

[21] Ačkoliv započítáním prací na dotčených pozemcích může dojít k jejich nevratné změně, z hlediska stěžovatelem namítaných důvodů se nejedná o zásah, který by nebyl ze strany státu kompenzovatelný, pokud by se následně ukázalo, že vyvlastnění proběhlo nezákonně. Stěžovateli může být vzniklá újma nahrazena buď poskytnutím jiných pozemků, či finanční kompenzací.

[22] Na straně druhé stojí veřejný zájem na brzkém řešení problémů se silniční dopravou v Havlíčkově Brodě pomocí obchvatu, jehož realizace zlepší životní prostředí ve městě a uleví jeho obyvatelům.

[23] Marginální rozsah dotčených pozemků vzhledem k celku lze vnímat jak v relativní (subjektivní) rovině, tedy pro samotného stěžovatele, tak v absolutní (objektivní) rovině z hlediska plánovaného obchvatu. První pohled byl již popsán výše, z druhého hlediska je zřejmé, že újma na celku by s ohledem na rozsah investice mohla být přiznáním odkladného účinku značná. Stěžovatel má pravdu, že z hlediska vymahatelnosti práva musí platit rovnost před zákonem, ovšem v rámci rozhodování o odkladném účinku se jedná o kritérium, které je třeba zohlednit.

[24] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že veřejný zájem v projednávané věci převáží nad možnou újmu, která může nepřiznáním odkladného účinku vzniknout stěžovateli.

[25] Z uvedeného důvodu odkladný účinek nepřiznal.

[26] Soud závěrem zdůrazňuje, že z usnesení o přiznání či nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti nelze dovozovat jakékoli závěry ohledně toho, jak bude rozhodnuto o samotné kasační stížnosti (srov. usnesení NSS ze dne 4. 10. 2005, č. j. 8 As 26/2005 - 76, č. 1072/2007 Sb. NSS).

[27] Podání návrhu na přiznání odkladného účinku podléhá soudnímu poplatku, a sice podle položky 20 sazebníku soudních poplatků, který je přílohou zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve výši 1 000 Kč. Podle § 7 odst. 1 zákona o soudních poplatcích je poplatek splatný vznikem poplatkové povinnosti. Povinnost zaplatit soudní poplatek za podání návrhu na přiznání odkladného účinku vzniká dnem právní moci rozhodnutí, jímž bylo o návrhu rozhodnuto a v němž byla navrhovateli uložena povinnost soudní poplatek zaplatit [§ 4 odst. 1 písm. h) zákona o soudních poplatcích, *per analogiam*; srov. k tomu též usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2012, č. j. 1 As 27/2012 - 32]. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, jak je ve výroku II. tohoto usnesení uvedeno.

[28] Poplatek lze zaplatit buď vylepením kolků na příslušném tiskopisu (viz níže), nebo bezhotovostně převodem na účet soudu číslo: **3703 – 46127621/0710**, vedený u České národní banky, pobočka Brno. Závazný **variabilní symbol** pro identifikaci platby je: **1010417619**. Do zprávy pro příjemce uveďte jméno stěžovatele. Nebude-li soudní poplatek včas dobrovolně zaplacen, bude vymáhán.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. září 2019

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu

pokračování

Vyhovuji výzvě a zasílám v kolkových známkách určený soudní poplatek.

Ke sp. zn. 1 As 176/2019

podpis

Místo pro nalepení kolkových známek: